

Dagens frågor

Den svarta veckan

För landets skattebetalare närmar sig nu obeckligt årets mörkaste tid — deklarationsveckan före skatteyxans fall den 15 februari. Det gäller att vara på alerten den dagen och lämna deklARATIONEN i tid. Kommer den för sent blir det en kännbar förseningsavgift.

Återigen skall skattebetalarna under kvällar och n tter brottas med deklarationsblanketter och anvisningar, som numera är så krångliga och suddiga i formuleringarna att till och med kvalificerade jurister f r tänka sig för mer än en gång innan de tolkar dem.

Men svenskarna  r ett tåligt och lojalt folk. Man stretar så gott man kan med termer och siffror och hoppas att allt skall gå vel. Ofta g r det illa, därför att man inte kunnat begripa texten i anvisningarna. Ibland har man rentav råkat ut för misstaget att räkna fel till egen fördel. Då kan det hända att straffavgiften kommer, trots att det är uppenbart att felr kningen tillkommit av våda och i god tro. Skulle man däremot räkna fel till egen nackdel är det alls inte säkert att taxeringsmyndigheterna på t njstens vägnar rättar till felr kningen. Om detta — liksom om en tendens hos myndigheterna att slå till med en förseningsavgift även vid ursäktliga f rs ningar med deklARATIONENS avgivande — hade JO bistra ord att säga i höstas. Låt oss hoppas att hans varningar och förmaningar blir beaktade av dem det vederbör.

Att JO överhuvudtaget skall behöva ingripa för att rätta till dylikt  r ytterligare ett tidens tecken på att vårt nuvarande inkomstskattesystem med dess orimliga progressivitet  r direkt farligt för medborgerlig lojalitet och allmänt rättsmedvetande.

Hur länge kan det h r fortsätta. Inte mycket länge till. Vi har sedan ett par decennier begåvats med en underjordisk "sedvanerätt", som godkänner inte bara skatteflyktsoperationer utan rent skattefusk. Denna "sedvanerätt"  r så utbredd och tillämpas så allmänt hos den stora massan eljest lojala medborgare att den förmodligen betyder en mycket

större förlust f r det allm na  n vissa speciella grupperns mera kvalificerade skattebrott. Det "skattefria" extrakn cket och t njstebytena  r på grund av mängden sådana företeelser oåtkomliga för myndigheterna. De har inte större chans att komma åt detta allmänt utbredda skattefusk  n trafikpolisen att effektivt upprätthålla 70 och 90 km fartgr nserna.

Och värre kommer det att bli. Ur den nya grundskolan väller årligen fram elever, som m jligan  r bättre samhällsorienterade  n förr och framför allt bättre utbildade f r fritidslivet. Men med förmågan att l sa, skriva och räkna  r det sämre beställt. Vilken blir deras inställning till ett obegripligt skattesystem?

Den nya inkvisitionen

Alltifrån dess tillkomst har TV i Sverige dragit på sig mycken och häftig kritik för sk vinkling. Ofta har det rentav funnits skäl att klaga över medveten förvrängning av nyhetsmaterial eller debattstoff i bestämd politisk avsikt. V nstervridningen i vårt utan all jämförelse viktigaste massmedia  r en realitet, som alla människor snart sagt dagligen kan iakttaga.

Denna politiska partiskhet erbjuder politiskt-moraliska problem av sådan komplikation, att det sannolikt kommer att taga lång tid att komma till rätta med dem. Mot dylika företeelser kan man nämligen inte ens i en demokrati ingripa med rättsliga metoder. Vill den majoritet, som förvaltar den suveräna folkviljan, kränka den demokratiska värdegemenskapen, kan ingen hindra den att göra det. Vill majoriteten utnyttja ett av statsmakten behärskat massmedia i eget politiskt intresse, är minoriteten v rnl s. Den kan bara hoppas på en majoritetens sj lvbesinning, på dess insikt om att demokratins s marbetsprincip förutsätter fair play i opinionsbildningen.

Ännu för några år sedan s g regeringen på v nstervridningen i TV med ett visst välbehag. Den var ett stöd för den egna politiken

och kunde utnyttjas i valrörelserna. Men så fögrepp sig TV på vördade socialdemokratiska ledargestalter från fordom. Sveriges Radio fick en erinran om vem som har makten genom att sättas på svältkost. Sedan dess finns det inte mycket att anmärka på lojaliteten mot socialdemokratien.

Det skall bli intressant att se om regeringen kallar TV till ordningen också beträffande de inkvisitoriska metoder, som ofta förekommer i sk samhällsreportage. Ett typexempel på dessa metoder gavs före jul då TV i en programserie kallad "Rikets affärer" angrep SAF för att ha missbrukat ett tillstånd att föra ut valuta till ett fritidsprojekt på Kanarieöarna. SAF erbjöds bemöta kritiken och ville då se programtexten, för att veta vad man skulle bemöta. Det fick man inte. Önskemål från SAF att i en ansluten direktsänd debatt åtminstone få försvara sig avvisades likaså. Någon "styrning" av programmen kunde inte medges. Det enda som erbjöds den anklagade var att få svara på frågor i en inspelad intervju, där producenten kunde klippa efter behag.

I samband med en repris av programmet erbjöds SAF något bättre villkor — men inte likaberättigat svaromål. SAF avböjde givetvis.

Ungefär så arbetade den "heliga" inkvisitionen. Den anklagade fick veta att han beskylldes för att vara kättare, men han fick inte veta vilken bevisning, som skulle åberopas. Inte heller fick han försvara sig genom att själv agera i rättegången. Inkvisitionen hörde åklagarvittnena och fastslog den anklagades skuld. För denne återstod endast att bekänna eller att framhärda i ett nekande — med bålet för ögonen.

Sedan århundraden har vi i västerländsk rättskultur lyckats avskaffa denna parodi på en opartisk rättegång. Inkvisitionens metoder, sådana de fortfarande tillämpas som vapen för politisk terror i diktaturstater, betraktas med allmän avsky i demokratiska rätts samhällen. Men Sveriges Radio får ostraffat tillämpa dem — trots att detta monopolmedias

oerhörda genomslagskraft i opinionen kan tillfoga människor svåra lidanden och stor ekonomisk skada.

Förskolor (s)

Varför är socialdemokraterna så rädda för de privata förskolorna? Den frågan ställer man efter den snöpliga behandlingen i riksdagen av frågan om statsbidrag till dessa. Omkring 60 000 barn går i icke-kommunala förskolor av olika slag. Den största gruppen utgörs av kyrkans småbarnsskola, men det finns också andra trossamfundets förskolor och skolor med speciell pedagogik som t ex montessoriförskolorna. Det är svårt att se vad man vinner på att stänga välordnade förskolor med godkända lokaler och kompetenta förskollärare och i stället öppna nya kommunala som ersättning.

Lagen om obligatorisk förskola föreskriver att alla kommuner äger skyldighet att ordna platser för samtliga sexåringar från 1 juli 1975. Många kommuner har svårigheter att uppfylla detta krav, även om begreppet förskola enligt lagen innebär såväl lekskola som daghem. Alla skulle vinna på att få räkna in existerande privata förskolor som uppfyller de krav som ställs på kommunala förskolor.

Kommunerna — dvs skattebetalarna — skulle slippa bekosta nya institutioner. Att inrätta och driva förskolor är dyrt. Stockholms Skoldirektion räknar med att utrustningen till en montessoriförskola hittills gått på ca 25 000 kronor, men materielkostnaderna ökar kraftigt och risk föreligger att beloppet kommer att stiga till det dubbla inom kort. Då det gäller daghemmen kan man räkna med att subventionerna ligger mellan 7 000 och 15 000 per plats sedan avgifterna betalats.

Föräldrarna skulle få valfrihet att sätta sina barn i den förskola de önskar. Kolliderar inte riksdagsbeslutet med de internationella konventioner om föräldrarätten som Sverige har undertecknat? Enligt Europarådets konvention om skyddet för de mänskliga rättigheterna och FN-konventionen om medborger-

liga rättigheter har föräldrarna rätt att tillförsäkra sina barn en uppfostran som står i överensstämmelse med föräldrarnas religiösa och filosofiska övertygelse. Hur rimmar det med riksdagsbeslutet?

Alla vet att om man inte får statsbidrag, så ger som regel inte heller kommunerna några anslag. Hur många har råd att sätta sina barn i förskolor med terminsavgifter på ca 900 kronor. Det är vad det kostar i dag att ha ett barn tre timmar om dagen i en förskola 5 dagar i veckan, om denna inte har några anslag av stat och kommun.

Frågan om statsbidrag till de privata förskolorna skulle ha avgjorts genom lottning. En centerpartist glömde emellertid att anmäla frånvaro och en tryckte på fel knapp vid omröstningen. Vad anser egentligen föräldrarna till de 60 000 barnen i de privata förskolorna om disciplinen bland riksdagens ledamöter?

Det rika Kuba

Under detta decennium har det svenska u-landsbiståndet till det kommunistiska Kuba höjts avsevärt. Förra budgetåret var det 30 miljoner kr och innevarande budgetår 45 miljoner. Den frikostiga svenska u-hjälpen till Kuba är numera en utmaning mot de humanitära principer, som biståndsverksamheten grundar sig på.

För något år sedan stod att läsa i Aftonbladet (s) att Kuba inte längre var något u-land. Otvivelaktigt har välståndet ökat på ön. Det är inte underligt. Landet har under åtskilliga år erhållit omfattande bistånd från Sovjetunionen och andra kommunistiska stater. Därtill kommer att Kuba haft en osedvanlig tur. Inte mindre än 80 procent av landets export består av socker. Sockerpriset på världsmarknaden har det senaste året mångdubbats. Just nu är det stor brist på socker i olika delar av världen — inte minst de nyrika oljeländerna i Mellanöstern lär vara villiga att betala synnerligen höga priser för denna vara. Fidel Castro har alltså, inte genom regi-

mens effektivitet utan genom prisutvecklingen på världsmarknaden, kunnat etablera sig som sockerschejk.

I reportageinslag i TV-aktuellt i höstas har livsmedelskonferensen i Rom behandlats. Då har man visat världskartor, på vilka världens rika och fattiga stater markerats. Det förtjänar att noteras, att Kuba på dessa kartor hänförs till de "rika" nationerna!

Vid livsmedelskonferensen redovisades förfärande siffror om nöden i världen.

I ett sådant läge ger Sverige en långt ifrån obetydlig del av sin u-hjälp till en nation, som genom en rad lyckosamma omständigheter inte längre kan karakteriseras som ett u-land — en nation som snarast är ett välståndsländ och som nyligen beslutat att bygga sitt första kärnkraftverk!

Det allvarliga med den uppseendeväckande svenska generositeten mot Kuba är att solidaritetstanken bakom biståndspolitikern äventyras. Det är redan nu svårt att få allmänna opinionen att acceptera en omfattande u-hjälp. Det kommer inte att bli lättare om denna komprometteras genom att Sverige av politiska orsaker — Kuba räknas av regeringen till de "progressiva" länderna — låter en betydande del av u-landsbiståndet gå till ett välmående land, samtidigt som nöden i de fattiga staterna bara växer.

Norge på glid

Under den gångna hösten har ett stående debatttema förekommit i norsk press. Har Norge utrikespolitiskt kommit på glid? Betyder beslutet att inte gå med i EG och en del annat, som hänt senare, att landet håller på att söka sig tillbaka till en mer nationalistisk och neutralistisk ställning?

Inte minst dansk press har ansett sig kunna konstatera en ny norsk nationell självgodhet, baserad på den nya oljerikedom som ger norrmännen en känsla av att vara "separat beskyttat", för att tala med Per Gynt. Förmodligen anser man sig vara säkrare i Norge

än man kan vara i de flesta andra västländer. Därmed följer att man är mera oberoende av västlig solidaritet.

Detta har kommit till uttryck i frågan om norskt deltagande i det energisamarbete, som upprättats inom ramen av OECD. Norge var från början intresserat i det s k ECG, Energy Coordination Group. Regeringen ville visa, att den trots att Norge sagt nej till EG dock var starkt införstådd med västligt samarbete.

Men intresset svalnade. Inom Arbeiderpartiet föreföll "oljeklubben" med sin övernationalitet och den automatiska utlösningen av ett krisprogram i händelse av oljebrist för mycket likna EG. Partiet var redan skakat av splittringen beträffande EG och ville inte komma in i sådan konflikt igen. Regeringen bestämde sig för att säga nej till ECG.

Detta föranledde en stark reaktion både hemma och utomlands. Utrikesminister Kissinger skall ha uttalat sig särdeles bestämt om denna brist på lojalitet från ett land, som beträffande sin säkerhet är helt beroende av västlig hjälp. Hemmaoppositionen gjorde gällande att Norge utrikespolitiskt kommit på drift. Även Kristelig Folkeparti, som brukat ställa sig negativt till EG, ansåg att man borde ha gått med i oljesamarbetet.

Regeringen fann uppenbarligen situationen pinsam och föreslog oljeklubben att Norge skulle vara med i allt samarbete utom krisprogrammet. Den föreslog to m att Norge skulle kunna avstå betydande kvantiteter olja till medlemmarna i händelse av en ny kris. Enligt krisprogrammet skulle Norge som medlem bara var skyldigt att avstå 7 % av landets normala förbrukning, dvs ungefär 800 000 ton olja. Detta representerar 1 % av den norska produktionen omkring 1978. Man måste fråga sig varför regeringen avstod att vara fullvärdig medlem i ECG när den automatiska skyldigheten var så obetydlig, samtidigt som regeringen erbjöd sig att leverera betydligt mer olja om landet fick bevara sin "nationella självbestämmanderätt".

Ett annat förhållande som betydde att re-

geringen utsattes för kritik var röstningen i FN till fördel för PLO. Den utlöste ett ramaskri i pressen och resolutioner till Israels förmån. Även majoriteten av Arbeiderpartiets riksdagsmän skrev på en förklaring om stöd till Israel. Bakgrunden var Arafats förklaring i FN att hans mål var att ersätta Israel med en palestinsk stat. Sympatin för Israel är stor i Norge, och man uppfattade regeringens röstning i FN som en övergång till stöd för araberna. Under den utrikespolitiska debatten i stortinget i november riktades hård kritik mot regeringen. Då utrikesminister Frydenlund blev tillfrågad om han efter vad som förekommit återigen skulle rösta för PLO i FN, svarade han till sist att han "först skulle tänka över saken två gånger".

Markus glädjebud

I Uppsala strävar två professorer med att översätta Nya Testamentet. De reviderar inte bibelöversättningen från 1917 utan gör en helt ny, där hänsyn tags till hur långt forskningen kommit. Uppenbarligen har de alla förutsättningar att tolka den grekiska texten, ty om deras lärdom råder intet tvivel. Man kan bara hoppas att de är lika skickliga i att uttrycka sina tolkningar på svenska.

Några smakprov publicerades i Sv Dagbladet den 9 december förra året. Där finns mycket att glädjas åt, framför allt en viss åtstramning. "Hör rösten av en som ropar i öknen" (1917) blir "Hör han ropar i öknen". Fem ord i stället för åtta säger exakt samma sak, endast något klarare. Nytt vin i gamla "skinnläggar" blir "lädersäckar", vilket är mycket bättre. Ljuset skall inte sättas under skäppan utan lampan inte under krukans; naturligtvis bättre, därför att det är fråga om en orientalisk liten oljelampa och inte om 1917 års mera allmänna ljus.

Däremot är det beklagligt att vi i fortsättningen får klara oss utan publikaner och syndare. De förra blir tullindrivare, en i svenskan ny tjänstebeteckning. Egentligen borde

det stå tjänstemän i Kungl, förlåt, Statliga Tullverket. Ordet "tullnär" är annars bra, men kanske för gammalt.

Publikanerna får vika därför att ordet inte är svenskt. Men det finns tillfällen då främmande ord i svenska språket bör accepteras. Evangelium betyder glatt budskap, eller enklare och som professorerna vill, glädjebud. Men i svenskan betyder det också en bok, i vilken glädjebudet om frälsningen står upptecknat. Detta bud är ett och detsamma och ändras inte av att man har fyra evangelier: dessa är fyra böcker som handlar om samma budskap, inte om fyra olika. Översättarna skriver i Markus 1:1 "Här börjar glädjebudet om Jesus Kristus", men så kan inte meningen vara. Det är skriften som innehåller glädjebudet som börjar.

Märkvärdigt nog finner man på ett ställe ordet evangelium kvar, och därmed har översättningen alldeles ställts på huvudet. Det är i missionsbefallningen i Markus 16:15

"Gå ut överallt i världen och förkunna evangeliet". Men just här gäller det att predika, som 1917 års översättning vill, eller att förkunna frälsningsbudskapet, inte att sticka en bokrulle i händerna på hedningarna.

1917 års översättning var medveten om svårigheten och rubricerade Markusevangeliet, liksom de andra, korrekt men tungt: Evangelium enligt Markus. Det kan inte behövas numera, om man bara skiljer på ordets två betydelser.

En god nyhet skall noteras. Liksom biblar för skall också den nya få förklarande noter i anslutning till texten. Ett ställe att rekommendera är då nyöversättningen av Hebreerbrevet 11:2 "På grund av den (tron) fick fäderna sitt erkännande". Vad som menas med ordet erkännande i detta sammanhang, och därmed med hela uttrycket, torde förbli fördolt för de flesta, om inte en mycket förklarande not läggs till i kanten.

Pärmar för årgång 1975

kan rekvireras från Svensk Tidskrifts expedition, tel 08-21 00 49, eller genom insättning av kronor 20:— (inkl. moms och porto) på postgiro 7 27 44—6.